

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 83/22
Λουξεμβούργο, 12 Μαΐου 2022

Απόφαση στην υπόθεση C-644/20
W. J. (Αλλαγή της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής)

Για να καθορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποχρέωση διατροφής, η συνήθης διαμονή του δικαιούχου της είναι εκείνη του τόπου στον οποίο βρίσκεται το σύνηθες κέντρο της ζωής του, κατά μείζονα λόγο όταν πρόκειται για παιδί μικρής ηλικίας

Ο παράνομος χαρακτήρας της κατακράτησης του εν λόγω δικαιούχου στο έδαφος κράτους μέλους δεν εμποδίζει καταρχήν τη μεταφορά της συνήθους διαμονής του στο συγκεκριμένο κράτος

Η Α. Ρ. και ο W. J. είναι Πολωνοί υπήκοοι, οι οποίοι διέμεναν στο Ηνωμένο Βασίλειο τουλάχιστον από το 2012. Απέκτησαν δύο παιδιά, την L. J. και τον J. J., τα οποία γεννήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιούνιο του 2015 και τον Μάιο του 2017. Τα δύο παιδιά έχουν την πολωνική και τη βρετανική ιθαγένεια. Το 2017, η Α. Ρ. μετέβη στην Πολωνία, παίρνοντας μαζί τα παιδιά της. Η Α. Ρ. γνωστοποίησε στον W. J. την πρόθεσή της να μείνει μόνιμα στην Πολωνία με τα παιδιά, απόφαση με την οποία εκείνος διαφώνησε.

Στις 7 Νοεμβρίου 2018, **τα παιδιά**, εκπροσωπούμενα από την Α. Ρ., **άσκησαν ενώπιον πολωνικού δικαστηρίου αγωγή κατά του W. J. με αίτημα την καταβολή μηνιαίας διατροφής.** Το δικαστήριο αυτό, του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία δεν αμφισβητήθηκε από τον W. J., τον υποχρέωσε να καταβάλλει σε καθένα από τα παιδιά μηνιαία διατροφή, κατ' εφαρμογήν του πολωνικού δικαίου. Ο W. J. άσκησε έφεση ενώπιον του πρωτοδικείου περιφέρειας Πόζναν (Πολωνία). Στο μεταξύ, το πρωτοδικείο περιφέρειας Πόζναν, με διάταξη της 24ης Μαΐου 2019, υποχρέωσε την Α. Ρ. να παραδώσει τα παιδιά στον W. J. το αργότερο μέχρι τις 26 Ιουνίου 2019, διαπιστώνοντας ότι κατακρατούνταν παρανόμως στην Πολωνία και ότι η συνήθης διαμονή τους αμέσως πριν την κατακράτηση βρισκόταν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εντούτοις, η Α. Ρ. δεν παρέδωσε τα παιδιά στον W. J. εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

Κατόπιν της εκδόσεως της ως άνω διατάξεως, το πρωτοδικείο περιφέρειας Πόζναν, επιληφθέν εφέσεως που άσκησε ο W. J. κατά της αποφάσεως με την οποία του επιβλήθηκε η υποχρέωση να καταβάλλει μηνιαία διατροφή στα παιδιά του, διερωτάται ως προς το ζήτημα του **καθορισμού του εφαρμοστέου δικαίου στην επίμαχη υποχρέωση διατροφής.** Βάσει του Πρωτοκόλλου της Χάγης¹, οι υποχρεώσεις διατροφής διέπονται από το δίκαιο της **συνήθους διαμονής** του δικαιούχου.

Ως εκ τούτου, το πρωτοδικείο περιφέρειας Πόζναν ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν ένα παιδί το οποίο είναι δικαιούχος διατροφής μπορεί, προκειμένου να καθορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο στην υποχρέωση διατροφής, να αποκτήσει νέα συνήθη διαμονή στο κράτος όπου κατακρατείται παρανόμως, σε περίπτωση κατά την οποία δικαστήριο διέταξε την επιστροφή του στο κράτος όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη κατακράτηση.

Κατά τη διάρκεια της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας, η διάταξη της 24ης Μαΐου 2019 αναίρεθηκε εν μέρει από το Ανώτατο Δικαστήριο, τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων (Πολωνία).

¹ Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου της Χάγης, της 23ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, το οποίο εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2009/941/ΕΚ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 331, σ. 17, και διορθωτικό ΕΕ 2014, L 109, σ. 48).

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, **για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στην υποχρέωση διατροφής ανήλικου τέκνου** το οποίο μετακινήθηκε από έναν εκ των γονέων του στο έδαφος κράτους μέλους, **το γεγονός ότι δικαστήριο του συγκεκριμένου κράτους μέλους διέταξε, στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας, την επιστροφή του παιδιού στο κράτος όπου είχε τη συνήθη διαμονή του, μαζί με τους γονείς του, πριν από τη μετακίνησή του, δεν αρκεί για να αποκλεισθεί η δυνατότητα του παιδιού να αποκτήσει συνήθη διαμονή στο πρώτο κράτος μέλος.**

Το Δικαστήριο προβαίνει στην ερμηνεία της έννοιας της **«συνήθους διαμονής»** του δικαιούχου διατροφής και ελέγχει **αν ο παράνομος χαρακτήρας της κατακρατήσεως του δικαιούχου διατροφής στο έδαφος κράτους μέλους εμποδίζει** τη μεταφορά της συνήθους διαμονής του στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους.

Όσον αφορά την έννοια της **«συνήθους διαμονής»** του δικαιούχου διατροφής, αυτή δεν ορίζεται στο Πρωτόκολλο της Χάγης. Το Δικαστήριο διαπιστώνει συναφώς ότι από τη χρήση του επιθέτου «συνήθης» μπορεί να συναχθεί ότι η διαμονή πρέπει να παρουσιάζει επαρκή βαθμό σταθερότητας, αποκλεισμένης της προσωρινής ή περιστασιακής παρουσίας. Εν συνεχεία, υπογραμμίζει ότι το δίκαιο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου είναι αυτό που, καταρχήν, παρουσιάζει τον στενότερο σύνδεσμο με την κατάσταση του δικαιούχου, δεδομένης της ανάγκης καθορισμού της ύπαρξης και του ύψους της υποχρέωσης διατροφής υπό το πρίσμα των νομικών και πραγματικών συνθηκών του κοινωνικού περιβάλλοντος της χώρας όπου ζει και ασκεί το κύριο μέρος των δραστηριοτήτων του ο δικαιούχος.

Ως εκ τούτου, **η συνήθης διαμονή του δικαιούχου διατροφής είναι εκείνη του τόπου στον οποίο βρίσκεται, στην πράξη, το σύνθητες κέντρο της ζωής του δικαιούχου, λαμβανομένου υπόψη του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός του. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο σε περίπτωση κατά την οποία ο συγκεκριμένος δικαιούχος είναι παιδί μικρής ηλικίας, δεδομένης της ανάγκης να λαμβάνεται προσηκόντως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού αυτού, το οποίο επιτάσσει, μεταξύ άλλων, να διασφαλίζεται ότι διαθέτει επαρκείς πόρους σε σχέση με το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον εντός του οποίου πρόκειται να ζήσει.**

Το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι το καθήκον να διαπιστωθεί εάν σε συγκεκριμένη περίπτωση ο δικαιούχος διατροφής έχει τη συνήθη διαμονή του σε ορισμένο κράτος μέλος **συνιστά εκτίμηση περί των πραγματικών περιστατικών, οπότε στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της υποθέσεως απόκειται να προσδιορίσει τον τόπο στον οποίο βρίσκεται η συνήθης διαμονή του ενδιαφερομένου.** Προκειμένου να καθορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο στη ζητούμενη εν προκειμένω διατροφή, το χρονικό σημείο το οποίο πρέπει να λάβει συγκεκριμένα υπόψη το εν λόγω δικαστήριο για να εκτιμήσει τον τόπο όπου βρίσκεται η συνήθης διαμονή του δικαιούχου είναι εκείνο κατά το οποίο πρέπει να κριθεί το αίτημα χορηγήσεως διατροφής.

Όσον αφορά τον **παράνομο χαρακτήρα της κατακρατήσεως του δικαιούχου στο έδαφος κράτους μέλους,** το Δικαστήριο κρίνει ότι θα ήταν αντίθετο προς την επιταγή να λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού το ενδεχόμενο να γίνει δεκτό ότι η ύπαρξη δικαστικής αποφάσεως κράτους μέλους, διαπιστώνουσας τον παράνομο χαρακτήρα της μετακινήσεως ή κατακρατήσεως ανήλικου τέκνου, αποκλείει εξ ορισμού να θεωρηθεί ότι το συγκεκριμένο παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του εντός του κράτους μέλους αυτού. Επιπλέον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, ελλείψει νομοθετικής προβλέψεως, δεν υφίσταται κανένας λόγος ο οποίος να συνηγορεί υπέρ ερμηνείας του Πρωτοκόλλου της Χάγης υπό το πρίσμα ή βάσει των διατάξεων του άρθρου 10 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα², οι οποίες αποκλείουν εξ ορισμού τη μεταβίβαση της διεθνούς δικαιοδοσίας, σε θέματα γονικής μέριμνας, προς το κράτος μέλος όπου το παιδί θα είχε τη νέα συνήθη διαμονή του κατόπιν της παράνομης μετακινήσεως ή κατακρατήσεώς του, υπέρ του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του.

² Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1).

Ως εκ τούτου, για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το επιληφθέν της υποθέσεως εθνικό δικαστήριο δύναται να συνεκτιμήσει τον ενδεχομένως παράνομο χαρακτήρα της μετακινήσεως ή της κατακρατήσεως του παιδιού μόνον στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του συνόλου των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, μεριμνώντας δε ταυτόχρονα να λάβει προσηκόντως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να διακριβώσει αν, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των υφισταμένων περιστάσεων οι οποίες χαρακτηρίζουν την κατάσταση των παιδιών και λαμβανομένου υπόψη του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός τους, η παρουσία τους στο κράτος μέλος στο οποίο μετακινήθηκαν έχει σταθερό χαρακτήρα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο αναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582